

Ikääntyneiden asumisen kehittäminen Haapajärvellä

1. Hankkeen tavoite

Haapajärven kaupungissa ikäihmisten määrä kasvaa nopeasti seuraavan kymmenen vuoden aikana. Asumiselle sekä hoivan ja tuen järjestämiselle tämä kehitys aiheuttaa muutostarpeita. Kaupungin palvelurakenteessa on havaittu esteettömien asuntojen tarvetta sekä ns. välivaiheasumisen tarve asukkaille, jotka eivät pärjää enää itsenäisesti tavanomaisen avun turvin normaalissa kodissaan, mutta tehostetun palveluasumisen hoidon tarvetta ei vielä ole. Taloudellisten syiden takia kaupungilla on tarve ehkäistä tehostetun palveluasumisen määrän merkittävää lisääntymistä.

Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa ikäihmisten asuminen omissa kodeissaan mahdollisimman pitkään. Hankkeessa selvitetään kaupungin vuokrataloyhtiön kiinteistökannan mahdollisuudet mukautua tähän tarpeeseen mm. esteettömyysmuutoksien ja hissien yms. muutosten avulla ja/tai uudisrakentamisen keinoin sekä myös kartoitetaan muiden toimijoiden tilannetta vastata tähän haasteeseen. Omistusasunnoissa asuvien ikäihmisten tietoisuutta ARA:n korjausavustuksista lisätään tiedottamalla.

Hankkeessa selvitetään kunnan ikäihmisten määrä ja sen kehittyminen tulevaisuudessa sekä se missä ikäihmiset asuvat ja mikä on välivaiheasuntojen optimaalinen määrän tarve. Tiedon kerääminen koko kaupungin alueelta eri toimijoilta on erittäin tärkeässä asemassa hankkeen toteutumisen onnistumiseksi. Hankkeen tavoitteena on luoda ikäystävällinen alue Vitikanpuiston ympärille ja näin lisätä kaikenikäisten asukkaiden yhteisöllisyyttä, turvallisuutta ja viihtyvyyttä Haapajärvellä sekä kehittää jo olemassa olevaa ikäihmisten toimintaa. Ikäystävällisiä muutoksia tehdään Vitikanpuistossa, kiinteistöjen pihilla, kulkureiteillä ja toiminnan kehittämisessä.

2. Hankkeen tulokset

Hankkeen tuloksia tarkastellaan raportissa hankkeelle asetettujen tavoitteiden ja tehtyjen toimenpiteiden avulla: *hankesuunnitelmaan kirjatun toimintasuunnitelman* kautta sekä esitellään lyhyesti hankkeen sivupolkuja. Näin tuloksia päästään tarkastelemaan riittävän konkreettisesti.

2.1 Marraskuu 2020 – tammikuu 2021 tavoitteet ja toimenpiteet

- ✓ *Projektipäällikön tutustuminen sidosryhmiin ja perustietojen kerääminen ja analysointi*
- ✓ *Selvitystyö: sidosryhmien kuuleminen, perustiedon kokoaminen, asianomaisten haastattelut, avustajana Jouni Laajala. Esteettömän asumisen tarve: nykytilanne ->2030 -> 2040. Välivaiheasumisen tarve: nykytilanne -> 2030 -> 2040. Kotihoito, tehostettu kotihoito, palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen: nykytilanne -> tavoite 2030.*
- ✓ *Välivaiheasumisen toteutusmallien kartoitus ja niiden raportointi.*
- ✓ *Kartoitetaan, onko Haapajärven kaupungin, Haapajärven Vuokratalojen, Vanhainkotiyhdistyksen tai jonkun muun toimijan omistuksessa kiinteistöjä, joita voidaan muokata välivaiheasumiseen sopivaksi. Selvitetään välivaiheasumiseen soveltuvaa uudisrakentamismahdollisuutta ydinkeskustaan. Selvityksessä apuna Jouni Laajala ja teknisen viraston henkilöstö.*

✓ *Haapajärven Vuokratalojen Kaivokatu 7 remonttiselvitys: kuntotutkimus, sekä selvitystyö onko muokattavissa kohtuullisin kustannuksin esteettömäksi. Selvitetään rahoitus ja avustukset. Toteutetaan yhteistyössä Haapajärven Vuokratalojen kanssa.*

Hanke alkoi lähtötietojen keruulla, toimintaympäristön kartoituksella ja niiden pohjalta koostettiin analyysi, jonka pohjalta keskusteluihin nousi kaupungin varautumisen riittävyys ikääntyneiden asumisen tarpeisiin. Kysymyksiä aiheutti myös tuolloin vielä epävarma hyvinvointialueuudistus ja sen mahdolliset vaikutukset ikääntyneiden asumisen ratkaisuihin. Huomiota kiinnitettiin siihenkin, miten asetetaan tavoitteet asumisen kehittämiseksi: tavoitellaanko ensisijaisesti sellaisia asumisratkaisuja, jotka mahdollistavat ikääntyneelle mahdollisimman usein asumisen kotonaan loppuun saakka ns. Aging in place – ajattelun mukaisesti, vai keskitytäänkö todella pohtimaan välivaiheasumista tarkemmin – se käytännössä tarkoittaa erilaisia sote-ratkaisuja. Jotta tähän lopputulokseen olisi hankkeessa päästy, hankevalmisteluun olisi hyvä ollut ottaa mukaan sote-alan asiantuntijoita, jotta heidän tarpeensa olisivat tulleet kuulluiksi riittävän aikaisessa vaiheessa.

Projektipäällikkönä pohdin usein, miten parhaalla tavalla edistäisin projektia, sillä hankesuunnitelmaan oli kirjattu selkeästi soten toimialueelle kuuluvat ratkaisut, kun taas käytännössä projektin yhteistyökumppaneiden tarmo keskittyi tavalliseen ikääntyneiden asumisen kehittämiseen. Tämä ristiriita tavoitteiden ja toimenpiteiden välillä kuitenkin laukesi tavatessani peruspalvelukuntayhtymän toimihenkilöitä. Keskusteluissa kävi selväksi se, että projektin lopputuloksen kannalta mielekkäämpää on keskittyä kehittämään ikääntyneiden asumista ennaltaehkäisevä näkökulma mielessä, jolloin yhdeksi projektin keskeiseksi näkökulmaksi valikoitui osallisuus ja yhteisöllisyys sekä kehittämisen työkaluina että uusina toimintatapoina asumisen aikana. Hankeviestinnässä korostui tämän päätöksen jälkeen ikäystävällisen asumisen kehittäminen.

Sivakan peruskorjauksen suunnittelussa haasteita aiheutti heti alusta asti kohteessa tavoiteltu yhteisöllisyys, talon koko ja kantavien rakenteiden hankala sijoittelu pohjakerroksen avartamisen ja hissien / hissien sijoittelun näkökulmasta aiheuttivat haasteita.

Miten 16 asunnon talossa saataisiin syntymään uudenlainen yhteisöllisyys asukkaiden välillä, saataisiinko sinne esteettömiä asuntoja ja uudet, käyttökelpoiset yhteistilat? Perinteisen peruskorjaussuunnittelun lisäksi tarvittiin toimenpiteitä yhteisöllisyyden kehittämiseksi. Siksi asukkaat otettiin mukaan suunnitteluun jo hyvin varhaisessa vaiheessa. Pandemian vuoksi tehtiin kyselyitä ja käytiin soittokierroksia. Vastaanotto oli aluksi hyvin hämmäntynyt jo pelkästään tulevien asumisolosuhteiden muutosten vuoksi, mutta hämmennystä lisäsi luonnollisesti myös melko uusi ajatus yhteisöllisyydestä ja asukasdemokratiasta. Kuitenkin suunniteltuja muutoksia pääsääntöisesti tervehdittiin ilolla, kunhan vuokrat eivät nousisi liikaa.

2.2 Helmikuu 2021 - huhtikuu 2021 tavoitteet ja toimenpiteet

✓ *Korjausavustuksiin perehtyminen ja niiden markkinointi omistusasunnoissa asuville ikäihmisille. Kanavat: mahdolliset tiedotustilaisuudet, sähköinen tiedottaminen ja sosiaalinen media. Käytännön ohjeistus yhteistyössä kaupungin korjausavustuksista vastaavan tahon kanssa.*

✓ *Mikäli Kaivokatu 7 soveltuu esteettömyyskohteeksi, vuokrataloyhtiö jatkaa omien päätöstensä jälkeen esteettömyysmuutoshanketta eteenpäin. Vastuuhenkilö Taina Ruhala.*

Korjausavustustoimintaa ylläpitää ARAn lisäksi VTKL, jonka pohjois-Pohjanmaan yhteyshenkilö, kokenut rakennusmestari Tapio Karhu, kutsuttiin Selänne-lehden haastateltavaksi ja pitämään myöhemmin kesällä Koronan mahdollisesti hellittäessä aiheesta tilaisuuden. Tilaisuus pidettiin suunnitellusti ja tapahtumaa markkinoitiin paikkakunnalla aktiivisesti.

Sivakan konsepti muotoutui lopulta kompromissina. Talon rakenteet eivät mahdollistaneet kaikilta osin esteetöntä asumista, joka olisi tarkoittanut käytännössä jopa kahden hissien rakentamista. Niiden rakentaminen olisi tarkoittanut massiivisia talon runkoon kajoamisia. Kahta hissiä talon talous ei olisi

lukuisat turvallisuusvaatimukset nostivat myös yhden hissien hinnan liian korkeaksi. Päädyttiin siihen, että talosta peruskorjataan monisukupolvinen, yhteisöllinen talo. Toisessa ja kolmannessa kerroksessa ovat tavalliset, peruskorjatut asunnot, joissa asuu monenlaisissa elämäntilanteissa eläviä ihmisiä. Pohjakerroksen asunnot tehdään esteettömiksi ja niin turvallisiksi, että niissä voi asua myös alkavan dementian kanssa.

Yhteistiloja on nyt kahteen ilmansuuntaan: uutena tilana pohjoiseen avautuu yhteisöeteinen, jossa on mahdollista oleskella helteellä viileämmässä. Siinä voi myös odottaa taksia, pitää kerhoja ja jumpata. Siihen voi yhdistää myös ohjatun porrasjumpaan avarien näkymien ansiosta. Etelän puolelta löytyy uutena vieras/etätyöhuone, uusitut esteettömät saunatilat ja uusi talvipuutarha. Piha uudistetaan kokonaan. Lisää Sivakasta voi lukea liitteestä.

Sivakka on saanut ARAn ehdollisen varauksen ja on nyt tarkemmassa suunnitteluvaiheessa.

2.3 Toukokuu 2021 tavoitteet ja toimenpiteet

✓ *Projektipäällikkö kehittää yhteistyössä teknisen viraston kanssa ehdotelmia ja ratkaisuja Vitikanpuiston ja sen ympäristöön rakennettaviin ja uudistettaviin reitteihin sekä infraan ja kartoittaa ydinkeskustassa (esim. puistot, reitit) yleisesti ikäystävällisyyttä parantavia kehitystoimenpiteitä. Tavoitteena turvallisuus, virikkeellisyys, viihtyisyys ja esteettömyys. Vastuuhenkilöt: projektipäällikkö ja teknisestä virastosta Jouni Laajala, Vesa Savolainen, Kari Kestikievari*

Toisin kuin hankesuunnitelmaan oli kirjattu, projektipäällikkö sovitusti suunnitteli Vitikanpuiston yhteisölliseksi ulkoilmaolohuoneeksi alueen asukkaille. Alueen asukkaiden toiveiden ja tarpeiden kartoittamiseksi projektipäällikkö teki asukaskyselyn, jossa haettiin suuntaviivoja lopulliselle puistosuunnitelmalle. Kyselyn tulosten pohjalta mm. luontopainotteisen päiväkodin lapset otettiin mukaan suunnittelemaan puistoa ja sen toimintoja. Lapset rakensivat majoja arkkitehtien tutkittavaksi ja tekivät yhdessä työpajassa linnunpönttöjä, jotka ripustetaan Vitikanpuiston puihin puiston valmistuttua. Asukkaat kovasti toivoivat alueelle linnunlaulua. Linnunpönttöjen rakentaminen sopii myös hyvin asumisen kehittämisprojektin teemaan.

Teknisen viraston henkilöstöä ei saatu resurssipuutteen vuoksi mukaan yhteistyöhön. Puistosuunnitelmassa otettiin huomioon hankesuunnitelmassa mainitut seikat. Oman haasteensa asetti se, että puistosuunnitelmaa ei ollut aiemmin budjetoitu kaupungin budjettiin, joten puisto jäi toistaiseksi pöydälle odottamaan mahdollista rahoitusta.

Puiston suunnittelu integroitiin osaksi Sivakan ja puutalokorttelin suunnittelua, jotta kokonaisuuden edut alueella saataisiin mahdollisimman tehokkaasti asukkaiden käyttöön ja koko aluetta elävöitettyä.

2.4 Kesäkuu 2021 – elokuu 2021 tavoitteet ja toimenpiteet

✓ *Olemassa olevan ikäihmistoiminnan kartoitus. Monimuotoisen yhteistoiminnan luominen Vitikanpuiston alueella. Selvitetään yhteistyömahdollisuutta ja -toimintaa jo olemassa olevien erillisten toimijoiden välillä. Tavoitteena luoda uudenlaista toimintaa, puuhaa ja aktiiviteettia kaikkien näiden toimijoiden kesken: puistojuhlat yms. ideointia!*

✓ *Selvitetään Vitikantie 5/Virikevintin matalan kynnyksen toiminnan laajentaminen ja kehittäminen: tavoite viitenä päivänä avoinna oleva, monipuolinen yhteinen olohuone, jossa lisävetäjien toimin tavoitetaan uusia käyttäjiä. Tarvekartoitusta tehdään myös Ppky Selänteen osalta.*

Projektipäällikkö haastatteli eri sidosryhmät sekä kaupungin toiminnasta vastaavia tahoja. Osalla sidosryhmistä on oma, haasteellinen perustehtävänsä, joten suunnittelun sijaan he mielellään tulevat mukaan sitten kun mahdollinen toiminta on käynnistynyt.

Suunnitteluvaiheesta sen sijaan innostuivat kaupungin työntekijät ja yrittäjät, jotka mielellään tulevat mukaan erilaisiin ulkoilmatapahtumien suunnitteluun sitten kun puisto on valmis, mutta jo nyt käytössä oleviin tiloihin

myös saatiin ideoitua uutta toimintaa: Kirjasto järjestää mielellään lukuhetkiä yhteistiloissa ja tuo niihin kirjoja lainattavaksi. Liikuntatoimen ihmiset voivat tulla pitämään yhteistiloihin jumppatuokioita ja jättää erilaisia liikuntavälineitä niihin lainattavaksi. Vuokrataloilla innostuttiin pohtimaan yhteisötalkkarin toimenkuvaa: se toimisi yhteisön liimana ja eteenpäin viejänä sekä haasteiden ennaltaehkäisevänä voimana.

Lisäksi, Koivuhaan kaupunginosan suunnitelmia päivitettiin ja järjestettiin asukaskysely suunnittelutarpeiden ymmärtämiseksi. Melko nopeasti nostettu projekti innosti yhteistyöhön useita eri tahoja ja paljon näkyvää saatiin aikaan viherympäristön ja vuokratalojen pihojen sekä yhteistilojen suunnittelun osalta. Alueelle saatiin myös kesälampaita nyhtämään esiin vanha kulttuuriympäristö ja sen hauraat perinnekasvit.

Pelkästään vapaaehtoisvoimin viitenä päivänä viikossa auki olevan yhteistilan aukipitäminen käy liian ylivoimaiseksi, etenkin kun kyseessä on ikääntyneet. Siksi yhdessä Vanhainkotiyhdistyksen toiminnanjohtajan kanssa suunniteltiin kanssa hanke, jossa kehitettäisiin vapaaehtoistoimintaa koordinaattoreiden voimin eri puolilla kaupunkia. Hankkeelle haettiin STEAlta avustusta, mutta valitettavasti se ei sitä saanut.

Virikevintin toiminta jatkuu ennallaan niin kauan kuin sen nykyiset vetäjät jaksavat kantaa siitä vastuuta. Luotan toimintaa nähneenä, että tuosta sitoutuneesta kävijäjoukosta löytyy todennäköisimmin kokonaisuuden kannalta paras ratkaisu tilan tulevaisuutta koskien sitten kun se hetki on.

2.5 Syyskuu 2021 – joulukuu 2021 tavoitteet ja toimenpiteet

✓ *Kartoitetaan Haapajärven Vuokratalojen mahdollisen uudiskohteen alueen (puutalokortteli) ikäystävällisen rakentamisen tavoitteita. Mitä uudiskohteen rakentamisessa tulee ikäystävällisestä näkökulmasta ottaa huomioon? Kohdennettaisiinko osa pientaloista ikäihmisille? Minkälainen tarve on uusille ikäystävällisille asunnoille? Minkälaisia ja kokoisia asuntojen tulisi olla ja mitä tämän päivän ikäystävällinen asunto pitää sisällään, teknologiseikat? Hintaa ja vuokra? Rahoitus? Projektipäällikkö toteuttaa selvityksen yhteistyössä Haapajärven Vuokratalojen kanssa, vastuuhenkilönä Taina Ruhala.*

Puutalokortteli on Haapajärvellä herättänyt konseptina suurta mielenkiintoa. Jo nyt kaikki asunnot ovat varattuja. Tämä kysyntä on lupaavaa alueen tulevaisuutta ajatellen, sillä puutalokorttelia ja sen rahoitusmalleja voidaan tulevaisuudessa laajentaa. Tällä hetkellä puutalokortteli muodostuu kahdesta korttelin puolikkaasta: ikääntyneiden erityisryhmäasumisesta ja tavallisesta ARA-vuokra-asumisesta. Korttelissa on asukkaiden yhteinen korttelitalo, korttelin sydän, joka tarjoaa yhteistilat asukkaiden käyttöön. Hanke on saanut ARA:n ehdollisen varauksen ja on tarkemmassa suunnitteluvaiheessa. Lisää puutalokorttelista voi lukea liitteestä.

3. Esiin nousseet haasteet

Projektin ne kohteet, joiden valmistelu oli aloitettu hyvissä ajoin ennen hankkeen varsinaista käynnistymistä, etenivät tehokkaasti. Toisaalta puiston suunnittelun edistäminen oli haasteellista siksi, että sen suunnittelulle asetetuista tavoitteista ei riittävästi ollut käyty keskustelua ennen projektin käynnistymistä. Näin yhteinen näkemys aikatauluista ja rahoituksesta tai edes toivotusta lopputuloksesta oli jäänyt syntymättä. Samankaltainen haaste oli tunnistettavissa projektin päätavoitteen asetannassa: mitä projektissa oli tarkoitus kehittää? Sote-asumista vai ikääntyneiden tavallista asumista? Ristiriita on tavoitteiden ja varsinaisten toimenpiteiden välillä. Toisaalta, kehittämisprojekteille on tyypillistä ja joskus erittäin suotavaa, että projektin tavoitteet muuttuvat sen aikana. Tässä tapauksessa oli selkeintä rajata sote-asuminen tästä projektista pois ja keskittyä siihen, mitä parhaiten saadaan edistettyä yhden vuoden aikana: ikääntyneiden hyvää asumista Haapajärvellä.

4. Tulosten hyödyntäminen ja vaikutukset

4.1 Kauppakadun tontti

on esimerkki kaupungin kyvystä vuoropuheluun ja yhteiskehittämiseen. Hankkeeseen alun perin sisällytetyt kohteet Sivakka ja puutalokortteli eivät riittävästi vastaamaan tulevaan asuntotarpeeseen paikkakunnalla, erityisesti kaikkein huonokuntoisimpien osalta, niiden, jotka kunnostaan huolimatta vielä pystyisivät asumaan kodissaan, mikäli sen sijainti olisi sopiva. Kaupungin ehdotus Kauppakadun tontin varaamisesta tällaiseen ikääntyneiden asumiseen on erinomainen. Sen sijainti palveluiden välittömässä läheisyydessä mahdollistaa hyvän arjen, mutta sen rakennuttaminen myös vahvistaa Vuokratalojen taloudellista kestävyyttä. Toteutuessaan tällainen hanke myös luo toivon ilmapiiriä kaupunkilaisille. Haapajärvi on paikka, johon uskalletaan sijoittaa.

4.2 Vuokrataloyhtiön palveluajattelun vahvistuminen

Osana hanketta on pohdittu myös sitä, miten vuokranantaja voisi tulevaisuudessa kestävämminkin palvella asukkaitaan ja muita kaupunkilaisia. Konkreettisia tulevia pohdintoja on verkkokauppa, josta voi varata erilaisia hyödykkeitä ja asumisen palveluita. Verkkokauppa mahdollistaa uudenlaisen palvelukokemuksen kehittämisen. Ikääntyneille tullaan järjestämään digitaito teemaisia työpajoja, joissa uudet palvelukanavat tulevat tutuiksi. Yhteistiloihin on mahdollista järjestää tietokone asukkaiden käyttöön, jolloin kynnys kokeilla digitalisoituneita palveluita laskee. Näin asukkaiden digisyrjäytymisen riski vähenee.

4.3 Alueajattelun ja osallisuusajattelun vahvistuminen

Hankkeessa kokeillut menetelmät ovat hämmentäneet joitain, mutta myös saaneet ilahtuneen vastaanoton. Erityisesti Koivuhaan ketterä onnistuminen osoitti eri alojen asiantuntijoille, että tiedonvaihto ja yhteistyö ratkaisevat tehokkaasti yhteisiä ongelmia, joita perinteisesti jokainen tutkii vain omasta näkökulmastaan.

4.4 Ikääntyneiden asuminen

Se, että maaseudulla halutaan kehittää asumista ja asuinympäristöä käyttäjälähtöisesti ja kunnianhimoisesti, antaa tässä ajassa merkittävän signaalin niille ihmisille, jotka etsivät maalta uusia mahdollisuuksia hyvään elämään. Ikääntyminen on elämänvaihe, jonka vaikutukset ulottuvat moneen suuntaan, siksi sitä pitää kehittää laajemmasta näkökulmasta käsin kuin perinteisesti on totuttu. Hankkeen erityinen ansio onkin, että siinä on kehitetty samaan aikaan peruskorjattavaa kohdetta, uudiskohdetta ja kaupunginosaa ikäystävällisestä näkökulmasta käsin.

5. Hankeosapuolten ja alihankkijoiden roolit hankkeessa

Hankeosapuolet tekivät aktiivista yhteistyötä. Vuokratalot oli erityisen sitoutunut hankkeeseen ja toimi usein tien raivaajana. Yhtiöllä oli myös paljon valtaa ja vastuita hankkeen kohteisiin liittyen, joten sitoutuminen on luonnollista ja tukee sekä yhtiön että projektin tavoitteita. Alihankkijat olivat osin tuttuja yhteistyökumppaneita jo pidemmältä aikaväliltä, joten yhteistyö oli varsin mutkatonta ja toimivaa.

6. Toteutettu hankeviestintä

Koska hankkeen loppukäyttäjinä olivat ikääntyneet ja muina viestinnän mahdollisina kohderyhminä asumisen kehittämisprojektista kiinnostuneet, perinteinen somekanavissa näkyminen rajattiin melko nopeasti pois. Hankkeelle ei haluttu rakentaa selkeästi omaa, muusta toiminnasta poikkeavaa imagoa, vaan se haluttiin sijoittaa osaksi kaupungin omaa toimintaa ja viestiä hankkeen toimenpiteistä kaupungin omissa kanavissa. Tällöin viestinnästä saatava hyöty on pitkäjänteisempää kuin jos se olisi ollut vain yksi hanke muiden hankkeiden joukossa. Hankkeelle rakennettiin ulkonäöltään neutraali blogi, jossa hankkeen eri sidosryhmät esittelivät itsensä ja johon kirjattiin hankkeen etenemistä. Blogia myös jaettiin virallisissa kanavissa. Jonkinlaisen haasteen blogin näkyvyydelle toi, että hankkeen sidosryhmät eivät innostuneet tällaisesta viestintäajattelusta, vaan kaipasivat perinteisempää hankeviestintää. Iossa hankkeella olisi

esimerkiksi oma Instagram -tili. Näin ollen blogista ei lopulta saatu irti kaikkea mahdollista hyötyä ja sen ylläpito jäi liian vähäiselle huomiolle. Lyhytaikaisten hankkeiden viestintähaaste on kuitenkin siinä, että kun ihmiset ovat juuri oppineet tuntemaan hankkeen, se päättyy. Mikäli tällainen hanke profiloidaan heti osaksi kaupungin omaa kehittämistä, viestintähyöty kumuloituu kaupungille, joka näyttäytyy aktiivisena kehittäjänä ja voi myöhemmin hyödyntää hankkeen tuotoksia (tässä tapauksessa erilaisia asumisratkaisuja) omassa viestinnässään luontevasti.

Loppuraportin on kirjoittanut projektipäällikkö Sanna Uotila.

Haapajärvellä 28.1.2022

Haapajärven kaupunki

Talous- ja hallintojohtaja Unto Vesamäki